

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 45

van **CHRIS JANSSENS**

datum: 3 november 2022

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**

VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

Subsidiebeleid - Uitvoering aangekondigde strengere spelregels

Sinds 2012 wist Sihame El Kaouakibi subsidies los te weken bij meerdere ministers voor een totaalbedrag van maar liefst 1.363.622 euro. Een rapport van de Inspectie van Financiën dat naar aanleiding daarvan werd opgesteld, had het echter niet enkel over de subsidiefraude van mevrouw El Kaouakibi, maar ging ook in op de fouten die de regering zelf maakte. De Inspectie stelde dat subsidies te makkelijk werden uitgekeerd, de besluiten "te vaag en te vrijblijvend waren opgemaakt" en de controles ook niet altijd even streng waren.

De minister reageerde op deze stevige kritiek een jaar geleden als volgt in de media (De Morgen, 29 oktober 2021): "We zijn al een tijdje druk bezig om de spelregels strenger te maken. Binnenkort is het belangrijker te weten waarvoor een subsidie moet dienen dan voor wie ze bestemd is. Alle subsidies krijgen een vervaldatum en departementen moeten hun subsidies jaarlijks strenger evalueren. Ook gaan we de Inspectie vragen om steekproeven te doen naar specifieke dossiers en daar dieper te graven."

1. Kan de minister mededelen welke initiatieven hij in dat verband reeds heeft genomen om subsidiemisbruik of inefficiënte subsidiëring tegen te gaan?
 - a) Heeft de minister al uitvoering gegeven aan zijn engagement dat het "binnenkort belangrijker zal zijn te weten waarvoor de subsidie moet dienen dan voor wie ze bestemd is"? Zo ja, welke initiatieven werden daartoe al genomen? Indien dit nog niet gerealiseerd is, waarom nog niet?
 - b) Hebben alle subsidies op dit moment al een vervaldatum gekregen? Zo ja, welke initiatieven werden daartoe genomen? Indien dit nog niet gerealiseerd is, waarom nog niet?
 - c) Heeft de Vlaamse Regering er inmiddels al voor gezorgd dat "de departementen hun subsidies jaarlijks controleren"? Zo ja, welke initiatieven werden daartoe genomen en hoe wordt gecontroleerd dat daar effectief een gevolg aan wordt gegeven? Indien dit nog niet gerealiseerd is, waarom nog niet?
 - d) Kan de minister een overzicht geven van de subsidiereglementen/besluiten die al werden herwerkt, onder meer omdat ze te vaag of te vrijblijvend waren?
 - e) Kan de minister mededelen op welke manier de controles inmiddels strenger zijn gemaakt?

- f) Kan de minister een overzicht geven van de subsidies die al werden geschrapt na de aankondiging van de "strengere spelregels"?
2. Concreet betreffende de aankondiging dat de Inspectie van Financiën gevraagd zou worden steekproeven te doen naar diverse subsidiedossiers.
 - a) Gebeurden er eerder dan geen steekproeven naar specifieke subsidiedossiers en waarom niet? Indien wel, wat is er veranderd?
 - b) Welke opdracht werd in dat verband specifiek gegeven aan de Inspectie van Financiën en wanneer werd die opdracht gegeven?
 - c) Hoeveel steekproeven werden er sindsdien effectief al uitgevoerd, in welke dossiers vonden die steekproeven plaats en wat was daarvan het resultaat?
 - d) Kan de minister meedelen hoeveel steekproeven/controles werden er werden uitgevoerd in subsidiedossiers in respectievelijk 2020, 2021 en 2022 (tot op heden)?
 3. Welke resultaten kan de minister al voorleggen in verband met zijn aangekondigde "strengere spelregels inzake subsidiëring"? Hoe evalueert hij het succes ervan?
 4. Kan de minister verzekeren dat de subsidiefraude door mevrouw El Kaouakibi inmiddels niet meer mogelijk zou zijn? Zo ja, waarom zou die nu niet meer mogelijk zijn? Zo niet, waarom niet en wat moet er dan nog wel gebeuren om die onmogelijk te maken?

ANTWOORD

op vraag nr. 45 van 3 november 2022

van **CHRIS JANSSENS**

1. Ik heb reeds diverse stappen ondernomen om het belang van de doelstelling van een subsidie te benadrukken alsook om subsidiemisbruik tegen te gaan. Van heel wat van de betrokken initiatieven is de Vlaamse volksvertegenwoordiger vermoedelijk ook al op de hoogte.

De ex post controle van subsidies is geen nieuw gegeven uiteraard, ook voor de wijziging van de VCO werden al periodieke controles doorgevoerd. Wat ik er aan toevoeg is o.a. de 5-jaarlijkse beleidsevaluatie, zoals hieronder beschreven.

Vooreerst hebben we het subsidieregister gelanceerd. Daarnaast hebben we ook het regelgevend kader rond subsidies verduidelijkt en scherper gesteld. Zowel met de wijzigingen aan de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (bekrachtigd op 1 juli 2022), als met de wijzigingen aan het Besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (door de Vlaamse Regering definitief goedgekeurd op 28 oktober 2022), hebben we de visie uit de conceptnota 'subsidies in goede banen' ook in de regelgeving verankerd. Voor de wijzigingen aan VCO gebeurde dit uiteraard ook met instemming van het Vlaams Parlement. Concreet is in het regelgevend kader nu onder meer verankerd dat:

- subsidies stelselmatig beleidsmatig (in principe na vijf jaar) moeten worden geëvalueerd. Valt die evaluatie negatief uit dan moeten de betrokken subsidies bijgesteld dan wel afgevoerd worden. Voor bestaande subsidies is er wel nog een periode van 5 jaar vanaf 1 januari 2023 waarbinnen de beleidsdomeinen de beleidsevaluatie moeten doorvoeren;
- subsidiekaders voortaan duidelijk moeten expliciteren welke doelstellingen worden nagestreefd en welke effecten worden beoogd, aangezien dit voortaan een verplicht element is dat moet voorzien zijn in het subsidiekader. Andere verplichte elementen zijn onder meer de beschrijving en de duurtijd van de activiteit van algemeen belang waarvoor de subsidie wordt toegekend alsook de inhoudelijke en financiële verantwoording over het gebruik van de subsidie (zie art. 76/2 VCO, zoals gewijzigd door het decreet van 1 juli 2022);
- dubbele subsidiëring verboden is;
- retroactiviteit van subsidies in beginsel verboden is.

Die regelgevende verankering is weliswaar reeds aangenomen, maar de betrokken bepalingen treden pas in werking vanaf 1 januari 2023. Het is dus voorbarig om nu al te eisen dat alle bepalingen uitgevoerd zijn. Maar we blijven volop inzetten op kennisdeling en kennisverspreiding. Zo kregen de betrokken ambtenaren van de Vlaamse overheid door mijn administratie reeds een opleiding over de regelgevende wijzigingen. Ook is mijn administratie volop de hand aan het leggen aan een update van het begeleidende ABC van de VCO waarin zoveel mogelijk handvaten worden gegeven aan de beleidsdomeinen om de regelgeving toe te passen. Uiteraard is het werk daarmee niet af, en dat zal het wellicht ook niet zijn op 1 januari 2023, maar we zetten nooit geziene stappen in de juiste richting.

Voor wat het bestrijden van subsidiemisbruik betreft, verwijs ik ook graag naar het antwoord onder vraag 2.

2. a) - De regelgeving voor de VCO (vroeger federale regelgeving, nu Vlaamse regelgeving) bevatte reeds de mogelijkheid om de Inspectie van Financiën te vragen/opdracht te geven om audits en onderzoeken te doen. Wat betreft de adviesverlening van de Inspectie van Financiën lag de prioriteit evenwel bij het geven van ex-ante adviezen.

- Op 16 juli 2021 heb ik de conceptnota 'Subsidies in goede banen' aan de Vlaamse Regering meegedeeld (VR 2021 1607 MED.0260/2TER). De conceptnota voorziet dat de Inspectie van Financiën naast het bestaande ex-ante advies volgend toezicht uitoefent op de subsidies die de Vlaamse overheid toekent:

- een systematisch toezicht op de toegekende en uitbetaalde subsidies na het afsluiten van het project of van de activiteit waarvoor de subsidie werd toegekend;
- een toezicht waarbij snel en gepast opgetreden wordt wanneer er op welk ogenblik ook binnen het subsidieproces een ernstig vermoeden is of ernstige aanwijzingen zijn dat een subsidie oneigenlijk wordt gebruikt. In een dergelijk geval is het nuttig en zinvol dat snel de gepaste maatregelen worden genomen om duidelijkheid te creëren.

Die nieuwe taken voor de Inspectie van Financiën worden verankerd in het gewijzigde artikel 41 van het aangepaste besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën dat op 1 januari 2023 in werking treedt. Op de werkvloer worden die nieuwe taken aangeduid als het Verstrengd Toezicht Subsidies (VTS).

- In de toewijzing van de taken en verantwoordelijkheden aan de inspecteurs van Financiën bij de Vlaamse Regering is met ingang van 1 januari 2022 rekening gehouden met die nieuwe taken. Hiervoor werd bij de Inspectie van Financiën de nodige capaciteit vrijgemaakt.
- Een bijzonder toezicht door de Inspectie van Financiën op subsidies die de Vlaamse overheid toekent, is niet volledig nieuw. In 2018 werd het initiatief genomen om een bijzonder toezicht uit te oefenen op de topevenementen die via EventFlanders worden gesubsidieerd. Hiervoor werd het Auditcomité Topevenementen EventFlanders (ATEF) opgericht waarin de Inspectie van Financiën in samenwerking met de Vlaamse Auditautoriteit een uitgebreid financieel toezicht op de gesubsidieerde topevenementen uitvoert. De werking van ATEF wordt geregeld door het 'Protocol betreffende de modaliteiten en de werkingsprincipes inzake het opnemen en uitoefenen van de rol en taken van Auditcomité Topevenementen EventFlanders'. De Inspectie van Financiën onderzoekt op dit ogenblik hoe de taken en opdrachten van ATEF en de taken en opdrachten van VTS optimaal op elkaar kunnen afgestemd worden om met een zo groot mogelijke slagkracht beide taken te kunnen uitoefenen.
- Ten slotte wijs ik erop dat de Vlaamse Auditautoriteit (VAA) die het gebruik van de middelen uit de Europese structuurfondsen auditeert en op die manier ook een vorm van verstrengd toezicht uitoefent, inhoudelijk handelt onder het gezag en de verantwoordelijkheid van de Inspectie van Financiën. De structuurfondsen die de VAA auditeert, zijn: Interreg Vlaanderen-Nederland, EFRO, ESF, AMIF, Interreg Frankrijk-Wallonië-Vlaanderen, EMR, 2Zeeën, NorthSeaRegion, NorthWestEurope, South Baltic, Baltic Sea Region, Interreg Europe en URBACT.

- b) Ook hier moet ik verwijzen naar de wijzigingen die we reeds aannamen aan het regelgevend kader. We hebben het verstrengd toezicht door de Inspectie van Financiën uitdrukkelijk verankerd in de regelgeving. Dit had tot doel om de Inspectie toe te laten om:

- gericht en systematisch toezicht op uitbetaalde en toegekende subsidies na het afsluiten van een project of activiteit te doen;
- snel en gepast op te treden bij ernstig vermoeden/ernstige aanwijzingen van oneigenlijk gebruik van een subsidie.

De opdracht om het verstrengd toezicht op te nemen werd reeds einde 2021 gegeven. Om de taken van het verstrengd toezicht te kunnen uitvoeren diende de Inspectie van Financiën zich intern te herorganiseren. De Inspectie moet voor het uitvoeren van bijkomende controles over de nodige capaciteit beschikken. Het is dan ook van belang dat op korte termijn bijkomende inspecteurs van Financiën kunnen worden ingezet. Een examenprocedure die in 2022 werd gevoerd, werd echter zonder succes afgesloten. Half november 2022 werd een nieuwe oproep voor kandidaat inspecteurs van Financiën gepubliceerd.

Om de taken van het verstrengd toezicht te kunnen uitvoeren, werd ook een basismethodologie uitgewerkt. Die basismethodologie zal verder uitgewerkt en bijgestuurd worden op grond van de ervaringen die de Inspectie van Financiën opdoet bij het uitvoeren van de onderzoeken. Het eerste onderzoek dat in het kader van het VTS werd uitgevoerd, werd opgestart in april 2022.

ATEF steunt voor de onderzoeken die het uitvoert, dan weer voornamelijk op de auditmethodologie die de VAA ontwikkeld heeft voor de audit van de Europese Structuurfondsen. De eerste audit die ATEF uitvoerde, startte in 2019. Voor de audit van de Europese structuurfondsen volgt de VAA de methodologieën en de instructies die vanuit de Europese Commissie opgelegd worden.

c-d) De VAA voerde volgende audits uit bij de Europese structuurfondsen. Die aantallen gaan enkel over Vlaamse projecten:

Programma	Aantal audits Vlaanderen 2019	Aantal audits Vlaanderen 2020	Aantal audits Vlaanderen 2021	Aantal audits Vlaanderen 2022
Interreg Vlaanderen- Nederland	27	6	5	5
EFRO	30	8	30	30
ESF	37	26	31	34
AMIF	4	3	3	4
Interreg Frankrijk- Wallonië- Vlaanderen	7	8	7	8
EMR	2	2	1	3
2Zeeën	0	1	2	2
NorthSeaRegion	2	2	3	3
NorthWestEurope	1	1	0	3
South Baltic	1	1	0	0
Baltic Sea Region	0	0	0	0
Interreg Europe	0	0	0	1
URBACT	0	0	0	0
	111	58	82	93

ATEF voerde inmiddels volgende audits uit bij topevenementen die door EventFlanders werden ondersteund:

Event	Jaar eerste audit opgestart	Eindaudit afgerond
World Choir Games 2020	2019	Nee
WK Veldrijden 2021	2020	Ja
WK Wielrennen 2021	2020	Ja
European Open 2020-2022	2020	Nee
FIBA Olympisch kwalificatietornooi 2020	2020	Ja
Flanders is a Festival	2021	Ja
Heropening KMSKA	2022	Nee

3. Het opvolgen van de dossiers van EventFlanders is over een langere tijd gespreid aangezien het gaat om grote(re) projecten die soms over verschillende jaren lopen en die opgevolgd worden vanaf het toekennen van de subsidie tot het volledig afsluiten van het project.

Het VTS is operationeel sinds april 2022 en voerde inmiddels volgende onderzoeken uit:

Dossier	Departement	Startdatum	Einddatum
Leerbuddy Vlaanderen	Onderwijs en Vorming	31/03/2022	19/08/2022
Project Robin	Onderwijs en Vorming	31/03/2022	04/08/2022
Cycling Vlaanderen	Sport Vlaanderen	20/04/2022	24/11/2022

In geen enkel van de drie dossiers heeft de Inspectie van Financiën kunnen vaststellen of indicaties gevonden dat de subsidieontvanger de subsidies onrechtmatig of oneigenlijk zou gebruikt hebben.

Op dit ogenblik doet de Inspectie van Financiën in het kader van VTS een onderzoek rond het project Duo for a job en rond de subsidies die Natuurpunt vzw van de Vlaamse overheid ontvangt. De inspectie van Financiën heeft deze gekozen als pilootproject en op basis van de complexiteit (meerdere subsidiebronnen) van de subsidies³. We hebben, zoals reeds aangehaald, de noodzakelijke verankeringen doorgevoerd in de regelgeving. Gelet op de betrokken datum van inwerkingtreding is het evenwel te vroeg om al resultaten te kunnen voorleggen.

4. Beweren dat dergelijke feiten zich nooit meer kunnen voordoen, lijkt me grootsprakerig. Maar we zetten alles op alles (via het subsidieregister, het verstrengd toezicht door de Inspectie, het streven naar meer eenvormige en eenduidige subsidiekaders, enz.) om de kans daarop zo goed als onmogelijk te maken.